

POSTANOWIENIE

Dnia 8 kwietnia 2011 r.

Sąd Najwyższy w składzie :

SSN Hubert Wrzeszcz

w sprawie ze skargi powódki

o stwierdzenie niezgodności z prawem prawomocnego wyroku

Sądu Okręgowego w G.

z dnia 26 lutego 2010 r.,

w sprawie z powództwa D. M.

przeciwko J. M.

o alimenty,

na posiedzeniu niejawnym w Izbie Cywilnej

w dniu 8 kwietnia 2011 r.,

- 1. odrzuca skargę,**
- 2. oddala wniosek o przyznanie kosztów nieopłaconej pomocy prawnej udzielonej powódce z urzędu,**
- 3. nie obciąża powódki kosztami postępowania**

Uzasadnienie

Wyrokiem z dnia 26 lutego 2010 r. Sąd Okręgowy w G. – na skutek cofnięcia przez powódkę apelacji i pozwu – uchylił wyrok Sądu Rejonowego w G. zasądający alimenty i umorzył postępowanie.

Od wyroku Sądu drugiej powódka wniosła skargę o stwierdzenie niezgodności z prawem prawomocnego orzeczenia.

Sąd Najwyższy zważył, co następuje:

Skarga o stwierdzenie niezgodności z prawem prawomocnego orzeczenia, ustanowiona ustawą z 22 grudnia 2004 r. o zmianie ustawy – Kodeks postępowania cywilnego oraz ustawy – Prawo o ustroju sądów powszechnych (Dz. U. z 2005 r. Nr 13, poz. 98) jest – podobnie jak skarga kasacyjna – środkiem prawnym sformalizowanym. Wysokie wymagania formalne stawiane skardze są związane nie tylko z jej specjalną, nadzwyczajną funkcją w systemie prawa, ale wynikają także z potrzeby spełnienia wysokich oczekiwań profesjonalnych.

Zgodnie z art. 424⁵ § 1 k.p.c. skarga o stwierdzenie niezgodności z prawem prawomocnego orzeczenia powinna zawierać oznaczenie orzeczenia, od którego została wniesiona, przytoczenie jej podstaw i ich uzasadnienia, wskazanie przepisu prawa, z którym zaskarżone orzeczenie jest niezgodne, uprawdopodobnienie wyrządzenia szkody, spowodowanej przez wydanie orzeczenia, którego skarga dotyczy, wykazanie, że wzruszenie zaskarżonego orzeczenia w drodze innych środków prawnych nie było i nie jest możliwe i wniosek o stwierdzenie niezgodności orzeczenia z prawem.

Wymienione wymagania skargi mają charakter konstrukcyjny i powinny być spełnione kumulatywnie. To oznacza, że skarga niespełniająca któregokolwiek z nich jest dotknięta tzw. brakiem istotnym, nienaprawialnym w trybie właściwym dla usuwania braków i podlega odrzuceniu bez wzywania do ich usunięcia. Każde z tych wymagań przewidzianych w art. 424⁵ § 1 k.p.c. – na co Sąd Najwyższy wielokrotnie zwracał uwagę – ma charakter samoistny, powinno być zatem spełnione niezależnie od innych wymagań (por. postanowienia Sąd Najwyższego: z dnia 20 lipca 2005 r., IV CNP 1/05 i z dnia 18 stycznia III CNP 21/05 niepubl.).

W orzecznictwie Sądu Najwyższego zostało wyjaśnione, że przewidziany w art. 424⁵ § 1 pkt 4 k.p.c. obowiązek uprawdopodobnienia wyrządzenia szkody polega na złożeniu przez skarżącego oświadczenia, że szkoda wystąpiła – ze wskazaniem jej rodzaju i rozmiaru – oraz uwiarygodnieniu tego oświadczenia przez powołanie i przedstawienie dowodów bądź innych środków, nawet nieuznawanych przez kodeks postępowania cywilnego za dowody, jak pisemne oświadczenia, surogaty dokumentów czy tzw. opinie prywatne (por. postanowienia Sądu Najwyższego: z dnia 11 sierpnia 2005 r., III CNP 4/05, OSNC 2006, nr 1, poz. 16, z dnia 23 września 2005 r., III CNP 5/05, niepubl.). Niezbędne jest przy tym przeprowadzenie przekonującego wywodu wskazującego czas powstania szkody oraz związek przyczynowy między wydaniem zaskarżonego orzeczenia a szkodą (por. postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 31 stycznia 2006 r., IV CNP 38/05 OSNC 2006, nr 7-8, poz. 141).

Tymczasem zamieszczony w skardze wywód dotyczący uprawdopodobnienia szkody nie odpowiada przedstawionym wymaganiom. Uszło bowiem uwagi skarżącej, że przez wydanie zaskarżonego wyroku nie mogło dojść do wyrządzenia szkody. Cofnięty pozew – zgodnie z art. 203 § 2 k.p.c. – nie wywołuje żadnych skutków, jakie ustawa wiąże z wytoczeniem powództwa. Nie ma zatem przeszkód, aby skarżąca ponownie wytoczyła powództwo o alimenty (o ich zasądzenie, jak w cofniętym pozwie, od 1 lipca 2009 r.). Zawarte w skardze uprawdopodobnienie szkody spowodowanej wydaniem zaskarżonego orzeczenia nie może być więc uznane za spełniające wymaganie przewidziane w art. 424⁵ § 1 pkt 4 k.p.c.

Wniesiona przez skarżącą skarga o stwierdzenie niezgodności z prawem prawomocnego orzeczenia nie spełnia też wymagania polegającego na wykazaniu, że wzruszenie zaskarżonego wyroku w drodze innych środków prawnych nie było i nie jest możliwe. W literaturze i orzecznictwie przyjmuje się, że ten obciążający skarżącego obowiązek oznacza przeprowadzenie prawniczej analizy przepisów dotyczących środków prawnych, których zastosowanie jest niedopuszczalne lub które z innych przyczyn nie mogły odnieść skutku. Zgodnie z art. 424⁵ § 1 pkt 5 k.p.c. skarżący musi „wykazać” (a więc nie „wskazać”, „przytoczyć” czy „uwiarygodnić”), że wzruszenie zaskarżonego orzeczenia w drodze innych środków

prawnych nie było i nie jest możliwe. Podkreśla się, że nie chodzi tylko o skargę kasacyjną czy skargę o wznowienie postępowania, ale także o inne środki prawne pozwalające na zmianę lub uchylenie orzeczenia, ewentualnie służące pozbawieniu lub ograniczeniu wykonalności (por. postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 27 stycznia 2006 r., III CNP 23/05, OSNC 2006, nr 7-8, poz. 140).

Wprawdzie w skardze został zamieszczony odrębny punkt dotyczący wykazania, że wzruszenie zaskarżonego orzeczenia w drodze innych środków prawnych nie było i nie jest możliwe, jednakże został on ograniczony do stwierdzenia, iż skarga kasacyjna nie przysługuje i nie ma podstaw do wniesienia skargi o wznowienie postępowania. Okoliczności poddane przez skarżących nie mogą być zatem uznane za spełniające wymaganie przewidziane w art. 424⁵ § 1 pkt 5 k.p.c.

Z przedstawionych powodów Sąd Najwyższy odrzucił skargę (art. 424⁸ § 1 k.p.c.) i nie obciążył powódki – ze względu na jej sytuację życiową i materialną – kosztami postępowania (art. 102 w związku z art. 424¹², 398²¹ i art. 391 § 1 k.p.c.). Oddaleniu podlega natomiast wniosek adwokata o przyznanie od Skarbu Państwa kosztów nieopłaconej pomocy prawnej udzielonej powódce z urzędu, związanych w wniesieniem skargi. Kierując się wnioskami wynikającymi z praktyki kasacyjnej, że adwokatowi (radcy prawnemu) nie przysługują koszty „pomocy prawnej” udzielonej stronie z uchybieniem podstawowym zasadom staranności i profesjonalizmu (por. postanowienia Sądu Najwyższego: z dnia 12 lutego 1999 r., II CKN 341/98, OSNC 1999, nr 6, poz. 123, i z dnia 18 marca 1999 r., I CKN 1046/97, OSNC 1999, nr 10, 178), można bowiem również przyjąć, jak trafnie wskazano w piśmiennictwie, że omawiane koszty nie przysługują także wtedy, gdy pełnomocnik z urzędu – mimo oczywistych przeciwwskazań i przewidywań – sporządził i wniósł skargę o stwierdzenie niezgodności z prawem prawomocnego orzeczenia, podlegającą odrzuceniu z powodu braku przesłanek określonych w art. 424⁵ (por. uchwałę składu 7 sędziów Sądu Najwyższego z dnia 21 września 2000 r., III CZP 14/00, OSNC 2001, nr 2, poz. 21).